

Μια Ελλάδα πληθωρική, πέρα από την κρίση

«Ντέρτι humanism», ο τίτλος της έκθεσης στη Faggionato Gallery του Λονδίνου με έργα από διαφορετικές γενιές

ΕΚΘΕΣΗ

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Πολλά πράγματα για πρώτη φορά. Ο Δημήτρης Πικιώνης δίπλα στον Βλάση Κανιάρη. Οι φωτογραφίες του Ανδρέα Εμπειρικού στο Λονδίνο. Ο Ακριθάκης δίπλα στους «Callas». Η Ελλάδα χωρίς τον επικοινωνιακό βολικό μανδύα της «κρίσης» της. Ο πρίγκιπας Παύλος και η Μαρί Σαντάλ με ένα ποτήρι κρασί δίπλα στον Τότσικα και τον Σάββα Καβαλλιεράτο. Και στον τίτλο της έκθεσης το «ντέρτι», μια εξελληνισμένη τουρκική λέξη, γραμμένη στα ελληνικά δίπλα σε μια λατινική: ντέρτι humanism.

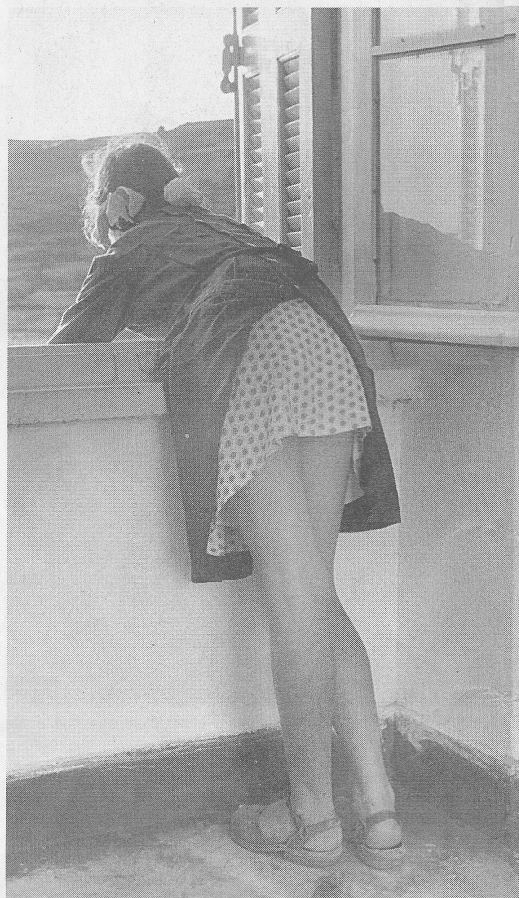
Αλλά τι είδους «ντέρτι» είναι αυτό στην καρδιά του Mayfair, δυο βήματα από την Πικαντίλι; Στη Faggionato Gallery, εκεί όπου παλιότερα έχουμε δει Μπέκτον και Μι-

«Ντέρτι» με τη διπλή έννοια, αυτή του βρώμικου ανθρωπισμού, αλλά και του καπιτού υπαρξιακών διαστάσεων.

ρό; Ντέρτι, «βρώμικος», η μετάφραση της αγγλοσαξονικής λέξης ή το ανατολίτικο «ντέρτι», ο νταλκάς, ο καπιτός ο αβάσταχτος;

Όταν ο Ζεράρ Φατζιονάτο, ο τδιοκτύπης της λονδρέζικης γκαλερί ζήτησε από τη Νάντια Αργυροπούλου μια «ελληνική έκθεση», η Ελληνίδα επιμελήτρια ήξερε τι δεν ήθελε να κάνει: ούτε ανθολογία ούτε προσκλητήριο γενεών ούτε εθνικισμός από την πίσω πόρτα με αφορμή τη ζήτηση για Ελλάδα λόγω οικονομικής κρίσης. «Από την πρόταση για τη Βενετία με παιδεύο το θέμα της ανάδυσσης μιας νέας αντίληψης περί ανθρωπισμού. Έχουν πια όλα καταρρεύσει, η πίστη μας ότι είμαστε υπεράνθρωποι, ότι θα τα καταφέρουμε, τίποτα δεν είναι σταθερό και μέσα απ' όλο αυτό βλέπω ότι η τέχνη αρχίζει να ακουμπάει πάνω σε ένα νέο ανθρωπισμό και χωρίς να ντρέπεται».

Ο στόχος έχει μπει, αμέσως αναζητεί τον τίτλο, όταν φτάνει εκθέσεις η Νάντια Αργυροπούλου πρέπει να αρχίσει από τις λέξεις («πλάσσα είναι το σύμπαν», μας λέ-

Φωτογραφία του Ανδρέα Εμπειρικού, Μπασί, 1954.

ει). Στριφουργνάει γύρω από τον ουμανισμό, έναν ουμανισμό που έχει να κάνει πολύ με την ανυποψία, την αγωνία, μια αγωνία πέρα από το σήμερα, υπαρξιακών χαρακτηριστικών. Ένα ζόρι, ένας, ασ πούμε, βρώμικος ανθρωπισμός, συμπληρώνει ο Γιώργος Τζιτζιλάκης, με τον οποίο συζητάει τα πώς και τα γιατί της νέας έκθεσης. Έτσι προκύπτει το «ντέρτι» με τη διπλή έννοια, μιλάει με τουρκολόγο που της εξηγεί ότι στα τουρκικά το «ντέρτι» δεν είναι μόνο ο ερωτικός νταλκάς, αλλά ο καπιτός υπαρξιακών διαστάσεων. Επέμενε να α-

ποδοθεί στα ελληνικά το ντέρτι Κι ως μπερδεύει τους Αγγλους, και στρέλανε τους ανθρώπους που ανέλαβαν τις δημόσιες σχέσεις. «Κομμάτι της έκθεσης είναι η ύπαρξη διαβάσεις τον τίτλο: αν θέλεις να καταλάβεις τον άλλο, πρέπει να κάνεις εσύ το μισό βήμα και το άλλο μισό ο άλλος».

Μεταίχμιο και ισορροπίες

Ο τίτλος περιγράφει ένα ιεταίχμιο, στην περίπτωση μας ελληνικό, που θα μπορούσε όμως να αφορά την Πολωνία ή την Πρωτογαία.

Η Ελλάδα του '80 στη φωτογραφική εγκατάσταση του Τάσου Βρεττού.

Έργο του Λάκη και του Αρη Ιωνά («The Callas», «Kill Kiss Piss», 2008).

Ο στόχος είναι να προσπαθήσει κανείς να δημιουργήσει «διασταυρώσεις ανάμεσα σε τόσο διαφορετικές γενιές, που συνδέονται όμως με αυτήν την ειρωνική αίσθηση του παραλόγου, τη μετρημένη σχέση που έχουν με τη μνήμη, την ειδική αναφορά στην Ιστορία, το πόσο λεπτά κρατούν τις ισορροπίες ανάμεσα στο κομποπολιτικό και στο εντόπιο. Αυτό είναι το κοινό νήμα που συνδέει Πικιώνη με Κανιάρη, Κανιάρη με Επαμεινώνδα, Ακριθάκη με τους Callas, Nelly's με Βρεττό, Εμπειρικό και Βαλαωρίτη με Φαίτακη και Κα-

βαλλιεράτο». Ο τόπος, λοιπόν, που δεν είναι τοπίο αλλά κάτι βαθύτερο, με λοξές χαραγματιές γεφυρώσεις και την αίσθηση του κωμικού που μπορεί να γίνει πολύ πιο πλήρης από κάθε διδακτική τραγωδία.

Πληθωρική η συμμετοχή σημαντικών εκπροσώπων της νεότερης γενιάς: Αργιανός, Βαρελάς, Βελώνης, Βρεττός, Επαμεινώνδα, Καβαλλιεράτος, Καρούκ, Παναγιώτου, Σαπουντζής, Σούλου, Τότσικας, Φαίτακης Χριστοδουλιδής, τα αδέλφια Ιωνά, κατά κόσμον Callas. «Το μεταίχμιακό στοιχείο που μας

χαρακτηρίζει ανθρωπογεωγραφικά», εξηγεί η Νάντια Αργυροπούλου, «το ιδιορρυθμικό της έκφρασής μας, επίσης, επιστρέφει σε καθ' έναν από τους καλλιτέχνες της έκθεσης με μια ιδιαίτερη ένταση που δημιουργεί μια συγκεκριμένη για τον καθένα διπολικότητα: ανάμεσα σε αυτό που ονομάζουμε τοπικό και διεθνές (Κανιάρης, Πικιώνης, Νέλλυ, Βελώνης, Βαρελάς κ.λπ.), ανάμεσα στην τοπικότητα σαν ατομικό υποσυνείδητο και το άνοιγμα στον άλλο (όπως στον Τότσικα, στον Εμπειρικό, στον Φαίτακη, στον Βαλαωρίτη, στον Βρεττό κ.λπ.). Αυτή η ειδική αντίληψη και χρήση του λογικού / παραλόγου που ξεκινάει από τη Σφιγγά που τοποθετεί ο Ροδάκις στην πόρτα του, περνάει από τη θερμή σχέση του Πικιώνη με τον Ντε Κίρκο και φτάνει στον Βαλαωρίτη, τον Καβαλλιεράτο, τη Σούλου, τον Χριστοδουλιδή αλλά και τον Βρεττό και τους «Callas». Την οξύτητα του «ειρωνικού ασκτισμού» για τον οποίο μιλάει ο Βελώνης τη βρίσκουμε στο μνημειώμένο μαγικό, το pendulum ανάμεσα στο προσωρινό και το αρακαίο στο δίπτυχο της Παναγιώτου, ακόμη και στα κυκλαδικά είδωλα, στις χωροχρονικές παραμορφώσεις τους μέσω του (παραβολικού) καθρέφτη του Σαπουντζή, στα «δικαφρονέοντα» (πικιωτική έκφραση) δαιμόνια του Τότσικα που υλοποιούνται με μογιές αυτοκινήτου και την αιχμή του τώρα, στην αρχαιομετρική εμμονή του Αργιανού ακόμη.

Αυτά, όπως και η χειρωναξία, η αγάπη για τα υλικά και τη δύναμή τους, είναι χαρακτηριστικά στοιχεία και όχι τρεντ της ελληνικής τέχνης ή μιας συγκεκριμένης ροής της όπως διαλέγω να τη διακρίνω».

Το καλύτερο κομπλιμέντο

Για το καλύτερο κομπλιμέντο για την έκθεση είναι πως η αρχική ιδέα ξεκίνησε από ένα μη Έλληνα. «Ξεχνάμε την κρίση, ξεχνάμε την κατάσταση στην Ελλάδα και υπάρχει μόνο μια δική μου διαίσθηση ότι στην Ελλάδα συμβαίνουν πράγματα πολύ πιο σημαντικά απ' όσα γνωρίζουμε. Η έκθεση αυτή έγινε μόνο και μόνο από ένα καπιτού, ήθελα να δω αν η διαίσθησή μου δουλεύει ακόμα». Για τον Ζεράρ Φατζιονάτο το «Ντέρτι Humanism» είναι και η αρχή μιας σχέσης με την Ελλάδα.